

Dożynki, Święto Plonów, Wieńce – ludowe święto połączone z obrzędami dziękczynnymi za ukończenie żniw i prac polowych. W czasach przedchrześcijańskich – etniczne święto słowiańskie, przypadające w okresie równonocy jesiennej (23 września). Współcześnie obchodzone zwykle w jedną z niedziel września po zakończeniu żniw, natomiast przez formalne zarejestrowane związki wyznaniowe, odwołujące się do etnicznej wiary Słowian, nadal w okresie najbliższym równonocy.

Zwyczaj ten, praktykowany przez Słowian i plemiona bałtyckie, w różnych stronach Polski określany był, jako **wyżynki, obrzynki, wieniec, wieńcowe, okrężne**. Na Śląsku opolskim nazywane **żniwniok**. Obrzęd dożynek prawdopodobnie związany był pierwotnie z kultem roślin i drzew, potem z pierwotnym rolnictwem. Wraz z rozwojem gospodarki folwarczno-dworskiej w XVI wieku dożynki zagościły na dworach majątków ziemskich. **Urządzano je dla żniwiarzy (służby folwarcznej i pracowników najemnych) w nagrodę za wykonaną pracę przy żniwach i zebrane plony.**

Tradycyjnie dożynki obchodzone były w pierwszy dzień jesieni. Święto poświęcone było tegorocznym zbiorom zbóż w czasie, którego dziękowano bogom za plony i proszono o jeszcze lepsze w przyszłym roku.

Wieniec dożynkowy

Obchody dożynek rozpoczynały się wiciem wieńca, z pozostawionych na polu zbóż, z kiści czerwonej **jarzębiny, orzechów, owoców, kwiatów i kolorowych wstążek**. Wieńce dożynkowe miały zwykle kształt wielkiej korony lub koła. W przeszłości umieszczano w nich także żywe (z czasem sztuczne) *koguty, kacząta* lub małe gąski, bo miało to zapewniać piękny i zdrowy przychówek gospodarski.

Wieniec dożynkowy nazywany bywał "plonem", bo też i uosabiał wszystkie zebrane plony oraz urodzaj. Niosła go na głowie lub wyciągniętych rękach najlepsza żniwiarka, czasami z pomocą parobków i innych żeńców. Za nią postępował orszak odświętnie ubranych żniwiarzy, niosących na ramionach przybrane kwiatami, wyczyszczone kosy i sierpy. Wieniec niesiono do poświęcenia do świątyni, a następnie ze śpiewem w uroczystym pochodzie, udawano się do dworu lub do domu gospodarza dożynek.

Wieniec dożynkowy przechowywany był w stodole do kolejnego roku, do nowego siewu. Wykruszone z niego ziarna wsypywano do worków z ziarnem siewnym.

Dożynki zmieniając swój charakter w latach 80-tych, pozostały świętem rolników o charakterze dziękczynnym (religijnym) i odbywają się na Jasnej Górze (odbywają się także Dożynki prezydenckie w Spale.)

Obecnie uroczystości dożynkowe mają zarówno religijny jak i ludowy charakter, powiązany z zabawą z okazji zakończenia zbiorów. Współcześnie podziękowania za plony składane są zwykle chrześcijańskiemu Bogu i Matce Bożej, rzadziej etnicznym słowiańskim bogom – co nadal kultywują mniejszości wyznaniowe odwołujące się do etnicznych wierzeń Słowian.

Ceremoniom dożynkowym przewodniczą Starosta i Starościna dożynekowi.
Najpierw wnoszone są wieńce dożynkowe wykonane z kłosów zbóż, owoców, warzyw, polnych kwiatów. Następnie Starosta i Starościna wręczają bochen chleba upieczonego z mąki pochodzącej z ostatnich zbiorów Gospodarzowi dożynek. Gospodarzem najczęściej jest kapłan. Następnie składane są symboliczne dary z najnowszych plonów, przetwory mięsne, owoce – często stanowią one wystawę osiągnięć lokalnych rolników. W przypadku, kiedy uroczystość ma charakter religijny, odprawiany jest obrzęd liturgiczny. Dożynki kończy najczęściej festyn ludowy.

